

Щодо право на повагу професійної честі і гідності судді

Розглянемо один із службових прав суддів судів загальної юрисдикції.

Право на повагу професійної честі і гідності судді. Поважати професійну честь і гідність судді – значить визнавати посадову особу судової влади правомочною представляти судову владу і не вчиняти будь-яких дій, які заподіюють шкоду або перешкоджають здійсненню професійних функцій. Відповідно до ст. 14 Закону України “ Про судоустрій і статус суддів ”, прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які беруть участь у справі чи присутні в судовому засіданні, а також вчинення поза судовим засіданням будь-яких дій, що свідчать про явну неповагу до суду чи судді в зв’язку з його службовою діяльністю, тягнуть відповідальність відповідно до закону. Таким чином, держава гарантує захист професійної честі і гідності судді від будь-яких проявів неповаги. Некоректне ставлення до суду карається тоді, коли воно мало місце як у приміщенні суду, так і за його межами.

Кримінальний кодекс України містить розділ XVIII “ Злочини проти правосуддя ”, де передбачається відповідальність за такі дії, що свідчать про неповагу до професійної честі і гідності судді, як-от: втручання в діяльність судді; погроза насильством відносно особи судді, а також умисне знищення чи пошкодження його майна, якщо ці дії виражають ставлення правопорушника до професійних дій судді; невиконання судового рішення; відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов’язків та ін. Слід зазначити, що деякі із цих противоправних дій спрямовані проти правосуддя загалом, а не проти судді особисто. Але саме тому ми акцентували на *професійній* честі і гідності судді. Дії, що спричиняють перешкоди до здійснення правосуддя, свідчать у першу чергу про те, що людина не визнає статусу судді, його здатність вирішувати всі правові конфлікти на основі загальних правових норм, не визнає обов’язковості рішень судді, ігнорує судову (а відтак, і державну) владу в цілому.

В інших країнах світу також встановлено відповідальність за неповагу до суду (судді). Так, у країнах англосаксонської правової сім’ї до числа дій, що свідчать про неповагу до судді (суду), відносять: непокору наказу суду, недозволену поведінку в суді, передчасні публікації в пресі, розмови з присяжними, зовнішній тиск на свідків.

У **Англії** Актом про неповагу до суду 1981 р. встановлюються чотири групи діянь, які кваліфікуються як неповага. Із них три об’єднують перелік діянь, які спрямовано проти правосуддя загалом, зокрема ті, які порушують принцип транспарентності правосуддя. До таких дій Акт відносить: принесення до залу судового засідання і використання без дозволу суду машинописних і звукозаписних пристроїв; публікації матеріалів про судові слухання справи за винятком, якщо репортаж проведено під час відкритого процесу та з дотриманням законної процедури; порушення конфіденційності прийняття рішення присяжними та ін. До четвертої групи Акт відносить справи саме про неповагу до судді: образу магістратів та суддів діями; спробу перервати хід судового засідання тощо. В цих випадках судді надається право лише видалити відповідних осіб із залу суду. Кримінальний кодекс штату Каліфорнія (**США**) визнає злочином будь-яке порушення тиші, шум, інші перешкоди, що прямо спрямовані на те, щоб перешкодити діяльності суду; публікацію неправдивих чи перебільшених звітів про будь-який судовий процес; незаконну або здійснену в образливій формі відмову будь-якої особи від принесення присяги як свідка чи подібну відмову після приведення до присяги відповідати на будь-яке питання стосовно справи. У кримінальному законодавстві **ФРН** у 1968 р. встановлено відповідальність тільки за образу Конституційного Суду і його суддів. Відповідно до законодавства **Франції**, проявом неповаги до суду (судді) є усна чи письмова дискредитація суддівського акта чи рішення в умовах, коли можливе заподіяння збитку авторитету судової влади та її незалежності; публікація до винесення судового рішення коментарю з метою тиску на свідка, суддю (суд).

На наш погляд, в **Україні** повинен бути прийнятий окремий закон, у якому був би

наведений перелік дій, що можуть свідчити про неповагу до судді чи суду, а також встановлений порядок притягнення до відповідальності. Право визначати наявність у діях ознак неповаги до судді чи суду повинно бути надано головному у справі судді, який під час слухання справи безпосередньо після образи або вчинення будь-яких інших дій, що посягають на професійну честь і гідність судді, може звернутися до прокуратури з відповідною заявою.

Список використаних джерел:

1. Законами України “Про судоустрій і статус суддів”. // Офіційний вісник України. – 2010. - № 55/1. - Ст. 1900.
2. Конституція України : Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Постанова ВР № 750-VII від 22.02.2014.